

HIJ IS VERREZEN !

TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT / P106088

V.U. : A. VAN DER SCHRAELEN, DRIESHEIDE 45, B-2980 ZOERSEL

NR. 74 / MAART-APRIL 2015

AFGIFTEKANTOOR : ANTWERPEN X

DE H. MAAGD MARIA, ONZE ENIGE HOOP

IN het eerste deel van het Derde Geheim toonde Onze-Lieve-Vrouw de drie herdertjes « *de hel waar de arme zondaars naartoe gaan* ». Abbé de Nantes stelde zich de vraag : « *Waar zijn eigenlijk die arme zondaars van wie de zielen naar de hel gaan ?* » Antwoord : « *Ze zijn onder ons. Ze leven op de aarde, ze sterven en omdat niemand voor hen bidt, storten zij in de hel.* »

Dat is ons katholiek geloof, zoals het altijd beleiden werd en zoals Onze-Lieve-Vrouw het in Fatima in herinnering heeft gebracht en bevestigd. Onze vader vervolgt : « *Het CREDO opzeggen is één zaak, de ogen openen op de wereld in het licht van het CREDO is een andere zaak. Ik had er nooit aan durven denken, in onze tijden van liberalisme en verslapping van de moraal, om een verband te leggen tussen de ver-*

schrikkelijke misdadigers die vandaag in ons midden aan het werk zijn en dezelfde verschrikkelijke verdoemden die morgen te midden van de duivels krijzen en God vervloeken. Al die figuren die in de mode zijn, pseudogeleerden, politici, zakenlui, acteurs en actrices, al die moordenaars en terroristen, al die mensen die hun ongeloof etaleren en fanatiek zijn in hun valse religie of ideologie – ze gaan naar de hel omdat niemand voor hen bidt of hen het Evangelie verkondigt. »

Op 13 juli 1917 toonde de H. Maagd aan Lucia, Francisco en Jacinta de verdoemden die branden, schreeuwen en de heiligen vervloeken, die hun Schep- per haten omdat niemand hen verhinderd heeft op aarde schade te berokkenen. Het zijn dieven, moordenaars, leugenaars die speculeren met het geld van

Paus Franciscus tijdens de H. Mis in Tacloban, de Filipijnse stad die in november 2013 door een tyfoon verwoest werd : « *Op de momenten dat we zoveel pijn hebben dat we niets nog begrijpen, is alles wat we kunnen doen haar hand stevig vastgrijpen en zeggen : "Mama !", zoals een kind tegen zijn moeder zegt* » (17 januari 2015).

de armen. Ze corrumperen massa's zielen en lichamen en slagen geld uit alles.

Pater Augustin Fuentes, een Mexicaanse geestelijke die de postulator zou worden van de zaligverklaring van Francisco en Jacinta, had op 26 december 1957 een onderhoud met zuster Lucia :

« *We moeten ons herinneren* », zei ze hem, « *dat Jezus Christus een heel goede zoon is die niet toelaat dat wij zijn Allerheiligste Moeder beledigen of misprijzen. Als vanzelfsprekend getuigenis daarvoor hebben wij de eeuwenlange geschiedenis van de Kerk, die door verschrikkelijke voorbeelden bewijst hoe Onze Heer Jezus Christus altijd de verdediging van de eer van zijn Moeder heeft opgenomen.* »

Op 7 januari 2015 schoten twee terroristen in naam van hun zogezegde "Profeet" de redacteurs en medewerkers van het tijdschrift *CHARLIE-HEBDO* neer. De hele westerse wereld reageerde met veel misbaar op hun lot. Maar ik durf hier niet neerschrijven wat voor onvoorstelbare smeerslapperij dat tijdschrift durfde publiceren in zijn kerstnummer : de meest grove godslasteringen ten aanzien van Jezus en Maria... Iedereen in Frankrijk was op de hoogte van die blasfemie en toch werd er met geen woord over gerept in het eenstemmig "eerbetoon" aan de slachtoffers van de aanslag. **Daarom is iedereen die mee verzamelen blies medeplichtig.** Veel beter zou het geweest zijn boete te doen... Zuster Lucia verwittigde pater Fuentes ervan tijdens hetzelfde onderhoud :

« *Pater, laten we niet wachten tot er van de H. Vader een algemene oproep komt tot boete. Laten we ook niet wachten tot die algemene oproep komt van onze bisschoppen en oversten. Iedereen moet beginnen met zichzelf te hervormen. Het gaat om een persoonlijke verantwoordelijkheid tegenover God.* »

Van al degenen die in Parijs jammerden over de dood van de godslasteraars van *CHARLIE-HEBDO* was er niemand die zich iets aantrok van de redding van hun zielen. Alleen de H. Maagd Maria is daar om bekommerd : « **Om ze te redden** », openbaart zij, « **wil God in de wereld de devotie tot mijn Onbevlekt Hart instellen.** »

Wat betekent dat ? De Moeder Gods vervolgt :

« **Als men doet wat ik zal zeggen, zullen veel zielen gered worden en zal men vrede kennen.** »

« *Veel zielen...* » Ook die vreselijke cartoonisten van *CHARLIE-HEBDO* ? Ja zeker ! Ook hun moordenaars ? Vast en zeker. En « *zal men vrede kennen* » in Oekraïne ? Ja. En ook in Syrië ! Vooruit dan, laten we doen wat Maria vraagt, we hebben al lang genoeg gewacht. Inderdaad, want « **het grote teken dat God jullie geeft dat Hij de wereld voor zijn misdaden zal straffen door middel van oorlog, hongersnood en vervolgingen tegen de Kerk en de H. Vader** » dateert al van de nacht van 25 op 26 januari 1938, een nacht « **verlicht door een onbekend licht** ». Sindsdien is er aan de oorlog geen

einde meer gekomen en storten de zielen als in een stofwolk in de hel.

Toch is het redmiddel nog altijd daar : « **Om dat te beletten vraag ik de toewijding van Rusland aan mijn Onbevlekt Hart en de eerherstellende communie van de eerste zaterdagen.** »

EEN WERELDOORLOG IN ETAPPES

Op 12 januari jl. hing paus Franciscus voor het diplomatiek corps een somber beeld op van de toestand waarin de wereld zich bevindt. Hij drukte zijn diepe bezorgdheid uit over « *een grote wereldoorlog die aan de gang is in etappes* ».

De vrede, aldus de H. Vader, « *bereikte ons door de stem van de engelenscharen die haar verkondigden in de kerstnacht (cf. Lc 2, 14) als een kostbaar geschenk van God.* » Maar de vrede gebracht door Jezus wordt door de helse machten bestreden : « *Naast de vrede drukt de kribbe ook een andere, dramatische realiteit uit : die van de weigering. In bepaalde iconografische voorstellingen, zowel in het Westen als in het Oosten – ik denk bv. aan de schitterende icoon van de Geboorte van Andrej Roeblov – lijkt het Kind Jezus niet in een wieg te liggen, maar in een graf. Deze afbeelding, die de twee voornaamste christelijke feesten – Kerstmis en Pasen – met elkaar wil verbinden, toont aan dat er naast het vreugdevol onthaal van een nieuwe geboorte ook heel het drama is waarvan Jezus het voorwerp is, misprezen en verworpen tot aan de dood op het Kruis.* »

De paus vervolgt : « *De verhalen zelf over de geboorte van Jezus tonen ons hoe verhard het hart van de mensheid is, hoe moeilijk zij het heeft om het Kind te verwelkomen. Vanaf het begin wordt Hij verworpen, buiten in de koude gelaten, verplicht om geboren te worden in een stal omdat er geen plaats meer was in de gemeenschappelijke zaal (cf. Lc 2, 7). En als de Zoon van God zo behandeld is, hoe erger is dan nog het lot van zovele van onze broeders en zusters ! In de kindsheidevangeliën is koning Herodes het prototype van deze houding ; wanneer hij voelt dat zijn gezag bedreigd is door het Kind Jezus, laat hij alle kinderen van Bethlehem doden. Mijn gedachten gaan onmiddellijk uit naar Pakistan, waar een maand geleden meer dan honderd kinderen vermoord werden met een ongeziene wreedheid. Ik wens mijn persoonlijk medeleven met de getroffen families te hernieuwen en hen te verzekeren van mijn gebed voor zoveel onschuldigen die hun leven verloren.* »

Op die manier vereenzelvigd paus Franciscus zich met « **de Bisschop in het Wit gekleed** » uit het Derde Geheim : « **Teneergedrukt door pijn en verdriet bad hij voor de zielen van de lijken die hij op zijn weg tegenkwam.** »

RELIGIEUS FUNDAMENTALISME

« *Mijn gedachten gaan vooral uit naar het Midde-Oosten, te beginnen met het geliefde land van Jezus, dat ik in mei jl. heb mogen bezoeken ; nooit*

zullen wij het moe worden te bidden voor vrede in dat land.» Het doel moet zijn « dat het geweld ophoudt en dat er een oplossing komt die zowel het Palestijnse als het Israëliëse volk toelaat eindelijk in vrede te leven. »

Eigenlijk komt het er op neer dat de paus een **mirakel** vraagt. Een mirakel dat bovendien des te schitterender zal zijn *« omdat het Midden-Oosten ook het toneel is van andere conflicten, die al veel te lang aanslepen en die schrikwekkende aspecten vertonen, zoals de uitbreiding van het terrorisme van fundamentalistische origine in Syrië en Irak. »*

Hier definieert Franciscus wat hij verstaat onder « fundamentalisme ». Voor de eerste keer krijgt deze term een precieze betekenis, zodat onze tegenstanders er ons misschien niet meer om de haverklap mee om de oren zullen slagen: *« Het religieus fundamentalisme, meer nog dan de menselijke wezens te verwerpen door gruwelijke moorden te plegen, verwerpt God zelf en herleidt hem tot niet meer dan een ideologisch voorwendsel. »*

Dat is inderdaad het geval met de jihadisten overal ter wereld.

De paus brengt verder ook hulde aan de christelijke gemeenschappen in het Midden-Oosten. Zij spelen *« een fundamentele rol als bewerkers van vrede, verzoening en ontwikkeling »*. Wat een ramp is het

dus dat net de volgelingen van Christus overal in die landen verjaagd worden. Voor de eerste keer sinds tweeduizend jaar wonen er geen christenen meer in Mosoel, het oude Ninive, de tweede stad van Irak. In 2003, het jaar van de rampzalige Amerikaanse invasie, was hun gemeenschap nog 1,3 miljoen zielen groot! De genadeslag kwam vorige zomer, toen het nieuwe kalifaat van de Islamitische Staat hen tot doelwit nam. In de Syrische stad Aleppo woonden voor het uitbreken van de oorlog tachtigduizend christenen; er blijven er nog 7000 over.

* * *

Er is in de hele wereld maar één Persoon die het mirakel zal verrichten van een oplossing voor alle kwalen die de paus nog verder in zijn toespraak opsomde: burgeroorlogen en moordpartijen in Libië, in de Centraal-Afrikaanse republiek, in Nigeria, in Zuid-Soedan, in Congo... Het is de wil van God dat het Onbevlekt Hart van Maria dat mirakel zal realiseren. Door zich te verzetten tegen haar universeel middelaarschap zijn het Tweede Vaticaans Concilie en alle conciliaire pausen – Joannes XXIII, Paulus VI, Joannes-Paulus II en Benedictus XVI – schuldig aan de immense puinhoop van de christenheid en de onmacht van de Kerk om daar iets aan te doen.

broeder Bruno van Jezus-Maria

EEN AMERIKAANS BISDOM TOEGEWIJD AAN HET ONBEVLEKT HART

« Het aartsbisdom Portland (Oregon) is het eerste bisdom van de Verenigde Staten dat zichzelf toegewijd heeft aan het Onbevlekt Hart van Maria, Maagd van Fatima, tijdens een plechtige mis in de kathedraal op 28 juni 2014.

« Aartsbisschop Alexander Sample schreef een brief aan de priesters van Portland om hen samen te roepen voor deze toewijding. Daarin legde hij uit dat het, naar het voorbeeld van paus Franciscus en geconfronteerd met de hedendaagse uitdagingen – meer bepaald de bedreigingen waaraan het huwelijk en het gezin bloot staan – niet volstaat uitsluitend te vertrouwen op menselijke inspanningen: men moet aan God de hulp vragen die men nodig heeft. De tussenkomst van de Heilige Maagd Maria, door de toewijding aan haar Onbevlekt Hart, zal helpen om de huwelijken en de gezinnen te beschermen en te versterken. In dezelfde brief vroeg de aartsbisschop zijn priesters met aandrang om in hun parochies de devotie van de vijf eerste zaterdagen te organiseren.

« De kathedraal van Portland was te klein om de ongeveer 1200 katholieke gelovigen te ontvangen die zich, vanuit heel het bisdom, wilden verenigen met aartsbisschop Sample voor de toewijding. Deze gebeurde aan de voet van het pelgrimerende beeld van Onze-Lieve-Vrouw van Fatima, dat door paus Franciscus gezegend was op 13 oktober 2013.

« In zijn homilie sprak Mgr. Sample over het belang van de toewijding aan Maria. Hij spoorde de aanwezigen aan om zich aan haar toe te wijden, de devotie van de vijf eerste zaterdagen na te leven en alle dagen het rozenhoedje te bidden, om zo de triomf van het plan van God voor de mensheid te verkrijgen: *“Het huwelijk en het gezin verkeren in een echte crisis. Wij doen deze toewijding opdat Zij zou waken over onze gezinnen en onze huwelijken. De gezinnen hebben nood aan de liefde en de bescherming van Onze-Lieve-Vrouw.”*

« Het heiligdom van Fatima was bij deze viering vertegenwoordigd door aalmoezenier pater Francisco

Pereira. Ook de verantwoordelijken van het Wereldapostolaat van Fatima in de Verenigde Staten namen deel.

« De zondag daarop werd de toewijding in elke parochie van het aartsbisdom verricht.

« De goede vruchten van deze toewijding laten zich reeds voelen: van de honderdtwintig parochies die het aartsbisdom telt, zijn er reeds 55 waar de vijf eerste zaterdagen nageleefd worden; tal van priesters trekken meer tijd uit voor het sacrament van de verzoening, waarmee zij tegemoet komen aan de toename van het aantal gelovigen die hun toewijding aan de Heilige Maagd willen beleven door de devotie van de vijf eerste zaterdagen » (Fatima Luz e Paz, herfst 2014).

Wat Mgr. Sample voor Portland deed, zou paus Franciscus moeten aansporen om Rusland toe te wijden aan het Onbevlekt Hart van Maria. **Rusland**, want zuster Lucia heeft onophoudelijk in herinnering gebracht dat Onze-Lieve-Vrouw de toewijding van dat land heeft gevraagd – *niet* van de wereld!

DE H. PIUS X, LICHTEND VOORBEELD VOOR PAUS FRANCISCUS

OP 20 augustus 2014 was het net honderd jaar geleden dat de H. Pius X overleed. Men had kunnen verwachten dat deze verjaardag binnen de Kerk compleet onopgemerkt zou voorbijgaan. Men mag immers niet vergeten dat het onder Paulus VI en Joannes-Paulus II verscheidene keren gebeurd is dat de naam van Pius X eenvoudigweg geschrapt werd uit de lijst van hedendaagse pausen... Welnu, deze keer niet: dankzij de invloed van paus Franciscus heeft het Pauselijk comité voor historische wetenschappen op 12 juni 2014 een werkdag georganiseerd rond het thema: « *DE HEILIGE PIUS X, EEN PAUSHERVORMER AAN HET BEGIN VAN DE NIEUWE EEUW* ». De voorzitter van het comité preciseerde dat het de bedoeling was « de principes en de pastorale oriëntatie van de H. Pius X in het licht te stellen, die gedurende zijn ganse ambtstermijn in wezen een zielenherder was... Al zijn inspanningen op kerkelijk en sociaal vlak werden gedicteerd door een pastoraal realisme dat gericht was op een hernieuwing van het christelijk leven en van de gemeenschappen. » Heel actueel!

Op de honderdste verjaardag van de sterfdag van de paus droeg kardinaal Parolin, de Staatssecretaris, een plechtige mis op in Riese, het geboortedorp van Pius X. Deze plechtigheid werd voorafgegaan door een processie die het traject volgde dat de jonge Giuseppe Sarto aflegde om zich naar het mariale heiligdom van Cendrole te begeven. De kardinaal stelde de talrijke overeenkomsten tussen Pius X en paus Franciscus in het licht:

« *Beiden hebben hun taak opgevat als een bisschoppelijk dienstbetoon aan priesters en gelovigen. Ander gemeenschappelijk punt: de vreugde te behoren tot Christus en de Kerk en de missionaire begeesting. Zijn nederigheid, zijn vurigheid in het werk, zijn hartelijkheid, zijn vriendelijke uitspraken, zijn gezond verstand, de nabijheid met de armsten... even zoveel karaktertrekken die men terugvindt bij paus Franciscus. De overeenkomsten ontbreken ook niet in dezelfde vastberadenheid en wil om de Romeinse Curie te moderniseren. Aldus zorgde zijn*

pastorale stijl, eenvoudig en direct, gedurende de eerste jaren van zijn pontificaat voor verbazing én enthousiasme in Rome. »

De *OSSERVATORE ROMANO* vervolgt: « *Gedurende lange tijd heeft de publieke opinie van deze paus slechts zijn verbeterd verzet tegen het modernisme onthouden. Vandaag is de figuur van de H. Pius X het voorwerp van een herontdekking: een complexe figuur die voor verdeeldheid zorgt, geen zachte en naïeve goede herder, maar evenmin een taaie, behoudsgezinde vijand van elke vorm van vernieuwing. Ver verwijderd van de clichés en de stereotypen was deze tot paus verheven pastoor op de eerste plaats een grote hervormer binnen de Kerk. Overigens kreeg de H. Stoel door zijn doorgedreven verdediging van de geestelijke soevereiniteit en de autonomie van de Kerk tegenover de natiestaten in Europa en Latijns-Amerika het prestige terug dat verloren gegaan was op de internationale scène. Alvorens te sterven heeft Pius X zich tevergeefs ingezet om door discrete stappen het losbreken van de Eerste Wereldoorlog te bezweren.* »

Men ziet duidelijk dat een bladzijde omgeslagen wordt: de tijd van de "hervormers" van Vaticanum II is voorbij. Zij koesterden een diepe haat jegens de H. Pius X omdat deze paus al op voorhand hun ketterijen en hun noodlottige utopie veroordeeld had. Niet alleen hebben ze niet naar hem geluisterd, maar ze hebben hem bewust tegengesproken. Resultaat: de Kerk is de « **grote stad die voor de helft in puin ligt** », die Onze-Lieve-Vrouw van Fatima liet zien aan Lucia, Francisco en Jacinta in het grote "Geheim" van 13 juli 1917.

Betekent dit dat het uur van de Contrareformatie geslagen heeft? In welke mate kan de H. Pius X een model zijn voor paus Franciscus in zijn wil om de zieke Kerk te verzorgen? Op deze vraag gaan we proberen te antwoorden, door ons te herinneren dat Pius X een paus-hervormer was die een Kerk wilde herstellen die reeds in heel slechte staat verkeerde toen hij de pauselijke troon bestee op 4 augustus 1903.

DE NOODLOTTIGE POLITIEK VAN LEO XIII

De Kerk onderging inderdaad overal de rampzalige gevolgen van de liberale politiek gevoerd tijdens het 25-jarig pontificaat van Leo XIII. De historische waarheid verplicht ons te zeggen dat deze paus de Kerk ontwapend heeft tegenover de politieke machten die haar vernietiging wilden: Bismarck en de *Kulturkampf* in Duitsland, de aansluiting bij de Republiek in Frankrijk, de vrijmetselarij in België en Portugal; in Cuba koos Leo XIII de kant van de Verenigde Staten tegen Spanje; in Canada verplichtte hij het episcopaat ertoe zich aan te sluiten bij de liberale regering; in Congo dwong hij de paters spiritijnen het land te verlaten om het over te leveren aan de uitbuiting door de kapitalisten; in India dwarsboomde hij de evangelisatie om de Engelse macht niet voor het hoofd te stoten. Overal liet hij toe dat de antiklerikalen hun macht konden versterken en een genadeloze strijd konden leveren tegen een Kerk die ze beroofden van haar werken en haar vrijheid of onder toezicht plaatsten. Het werk van evangelisatie en onderwijs werd overal gehinderd, terwijl de christelijke sociale orde aan het wankelen werd gebracht door een ongeremd kapitalisme en door de anarchistische of communistische opstand.

Erger nog: hij liet toe dat het modernisme, « *de hoofdrivol van alle ketterijen* », ongestraft de geesten veroverde in de schoot van de Kerk.

Als hij ertoe kwam zijn beklag te doen over de aanvallen die de Kerk onderging, dan heeft hij toch nooit de liberale principes van zijn bestuur en zijn politiek, die hem eerbetuigingen bezorgden van de hele wereld, in vraag gesteld.

De H. Pius X heeft de situatie op een opmerkelijke manier terug rechtgezet, op elk domein, met een onstuitbare energie waarvan zijn heiligheid de levende bron was.

Het antwoord op de vraag of de H. Pius X een licht kan zijn voor paus Franciscus hangt af van de vergelijking van twee persoonlijkheden en twee tijdperken.

OVEREENKOMSTEN

Een eerste, evidente overeenkomst vloeit voort uit hun gemeenschappelijke eenvoud waardoor ze de harten winnen van iedereen die welwillend ingesteld is. Onder Leo XIII maakte het protocol dat de persoon van de paus omgaf hem tot een afstandelijk iemand, die men met ontzag en vrees benaderde. Met Pius X veranderde dat. Daarvan getuigen de ambassadeurs die door de paus ontvangen werden daags na zijn uitverkiezing. Door hem gefascineerd vroegen ze aan Mgr. Merry del Val bij het verlaten van de audiëntie: « *Zeg ons hoe het komt dat deze paus, wanneer men hem nog maar nauwelijks gezien heeft, zo'n ogenblikkelijke en onweerstaanbare aantrekkingskracht uitoefent?* » Pius X had hen niet lang onderhouden. Hij had enkel de ronde van de zaal gedaan om ieder van hen te begroeten; daarna had

hij zich teruggetrokken en hen gecharmeerd achtergelaten (Dal-Gal, *PIE X*, 1953, p. 248). De Franse minister Emile Ollivier, een overtuigd antiklerikaal, getuigde bij zijn vrienden: « *De nieuwe paus bezit niet de officiële statigheid van Leo XIII, maar hij maakt een diepe indruk door een onweerstaanbare goedheid en zachtheid.* »

Er zijn anekdotes in overvloed over de eenvoud van het leven van Pius X, die paus Franciscus als model lijkt te hebben gekozen. Beiden deden geen afstand van hun oude horloge, hun geldbeugel, hun borstkruis. Aan beiden werden schitterende liturgische ensembles aangeboden, die ze ogenblikkelijk weigerden toen men ook de factuur liet zien...

Pius X wees eveneens de pauselijke appartementen af en verkoos te logeren in een meer bescheiden hoek van het paleis en te slapen op een veldbed. Heel snel zei hij ook zonder omwegen dat hij zijn maaltijden niet alleen wou nemen; hij benadrukte dat het voor zijn maag, zoals voor die van iedereen, veel beter was om aan tafel gezelschap te hebben. Ondanks het opzien dat hij er in zijn omgeving mee baarde, liet hij tal van "traditionele" gewoontes vallen (eigenlijk gingen die slechts terug tot zijn voorganger). Hij schafte ook een ganse reeks protocollaire posten af die een overbelasting voor de pauselijke hofhouding vormden.

Bij paus Franciscus is de liefde voor de armoede een echo van het testament van de H. Pius X, dat zijn leven samenvat: « *Ik ben arm geboren, ik heb arm geleefd en zeker zal ik ook arm sterven.* »

Eenzelfde eenvoud in de contacten met de eenvoudige mensen, met de priesters. Voorbij was de tijd waarin men drie kniebuigingen moest maken alvorens zich aan de voeten van de paus te bevinden, geknield, en te wachten tot hij zich verwaardigde een vraag te stellen. Men ging nu het bureel van de nieuwe paus binnen, die zijn bezoeker plaats liet nemen en het gesprek begon. Aan een priester die zich aan zijn voeten neerwierp, reikte Pius X de hand met de woorden: « *Mijn zoon, sta snel op! Uw Mis is beslist de mijne waardig!* »

Hij gaf aan de audiënties een duidelijk volkser karakter. Het waren veeleer hartelijke ontmoetingen tussen de Opperherder en zijn volk, die meestal doorgingen in de binnentuinen van het Vaticaan. Daar ook, in de openlucht, legde de paus op zondag als een eenvoudige pastoor het Evangelie van de dag uit aan wie graag naar hem wilde komen luisteren.

Hij wou de Vader van iedereen zijn. Een jonge Hongaar met een orthodoxe geloofsovertuiging bevond zich op een dag in aanwezigheid van Pius X. De jongeman was zodanig aangegrepen dat hij wel ter plekke vastgenageld leek. De paus ging naar hem toe en moedigde hem vriendelijk aan. Toen men de H. Vader zei dat de jongeman orthodox was, opende de paus zijn armen met de woorden: « *Katholieken, orthodoxen: ze zijn allemaal onze geliefde kinderen.* »

Een eigenaar van plantages in de Verenigde Staten meldde trots aan de paus dat hij met zijn persoonlijk fortuin een kerk speciaal voor de zwarten had gebouwd.

« Een kerk speciaal voor de zwarten ? », vroeg de paus. « Zijn de zwarten dan toevallig niet, zoals wij, zonen van God ? »

- Maar zeker, Heilige Vader, dat zijn ze...

- Als ze dat zijn, dan zijn het dus onze broeders. Waarom dan een kerk... speciaal voor hen ? Geloof me, dierbare zoon, het is voor ons allen een dringende noodzaak nauw verbonden te zijn in één familie. Denk goed na over wat ik je hier zeg. »

Deze eenvoud en deze liefde voor de armoede zijn de uitwendige tekenen van een waarachtige naastenliefde. Hier vinden we een zeer treffend punt van overeenkomst tussen Pius X en paus Franciscus. Beiden stellen geen enkele grens aan de liefde van God voor alle mensen waarvan zij het instrument willen zijn. En dat werkt aanstekelijk : men zei dat het geld letterlijk groeide in de handen van de H. Pius X. Op een dag toonde hij de lade van zijn schrijftafel : « Er gaat zoveel geld uit en er komt er zoveel in dat ik er niets van begrijp. »

Toen op 28 december 1908 een aardbeving de steden Reggio di Calabria en Messina volledig verwoestte, met 100.000 doden tot gevolg, organiseerde de paus onmiddellijk de hulpverlening en zette de poorten van Rome wagenwijd open om de konvooien van gewonden te ontvangen en te verzorgen. Hij nam zelf de zorg op zich voor 575 weeskinderen. Terwijl de regering en de volksvertegenwoordigers debatteerden en hun diensten niet bij machte waren een beslissing te nemen, trad de Kerk efficiënt op door de handen van haar heilige paus.

Wat de oorlog van 1914 betreft, moeten we eraan herinneren dat Pius X deze had aangekondigd vanaf 1906. Vanaf dan leefde hij in de angst voor het profetisch visioen van een immens bloedbad : « Heer, neem mijn ellendig leven aan, maar houd de slachting van zovelen van mijn kinderen tegen ! »

Paus Franciscus drukt onophoudelijk dezelfde afschuw uit voor de oorlog en het geweld die de wereld verscheuren.

Deze opsomming van deugden die de twee Opperherders gemeenschappelijk hebben maakt geen aanspraak op volledigheid, maar we moeten ze onderbreken om beiden te vergelijken wat het bestuur van de Kerk betreft. En daar zijn er verschillen.

VERSCHILLEN

Eén van de grote verdiensten van Pius X is geweest dat hij het modernisme aankloeg en tegen deze dwaling een energieke strijd ondernam. Nauwelijks enkele weken na zijn uitverkiezing werden vijf boeken van Loisy op de Index geplaatst. In 1907 veroordeelden het decreet *LAMENTABILI SANE EXITU* en de encycliciek *PASCENDI* onverbidde de ketterij.

Hij heeft het modernisme op een ongeëvenaard heldere manier geanalyseerd en hij voorzag de ravage die dergelijke dwalingen zouden aanrichten in de Kerk als ze zich ooit zouden verspreiden. Vijftig jaar later werd bewezen hoe scherpziend de heilige paus was geweest door de gevolgen van het Tweede Vaticaans Concilie, dat die ketterijen voor zijn rekening nam.

Nog een halve eeuw later bestijgt Franciscus de pauselijke troon. Tot op heden heeft hij de veroordelingen van Pius X niet vernieuwd, is hij niet teruggekomen op de dwalingen van Vaticanum II. Integendeel, hij kondigt de "heiligheid" af van de pausen die het concilie gewild en tot voltooiing gebracht hebben.

Nochtans gaan zijn dagelijkse preken in de *Casa Santa Marta*, zijn woordjes bij het *ANGELUS* op zondag en tal van zijn *CATECHESELESSEN OP WOENSDAG* in tegen het modernisme en de dwalingen van Vaticanum II, vermits ze voor hem telkens de gelegenheid vormen voor de bevestiging van de historiciteit van de Evangelies, de objectiviteit van de goddelijke Openbaring, de juistheid van het dogma dat door de Kerk sinds Christus onderwezen wordt.

De feiten zijn er. Paus Franciscus onderwijst het katholiek geloof. Zeker, zonder ooit kritiek te leveren op het Concilie of op zijn voorgangers. Maar door middel van herhaalde kleine correcties geeft Franciscus een onderricht dat de sinds Vaticanum II algemeen onderwezen dwalingen tegensprekt en rechtzet.

Maar waarom vertoont Franciscus niet dezelfde helderziendheid als Pius X en vooral dezelfde kordaatheid tegen de dwaling om ze energiek de kop in te drukken ? Om twee redenen. De eerste heeft te maken met het verschil in vorming tussen beiden. De tweede houdt verband met de situatie die de huidige Opperherder erft.

De jonge Bergoglio is binnengetreden bij de jezuïeten in maart 1958, heeft zijn humaniora gedaan in Chili en begint zijn priesterstudies pas in 1963, dat wil zeggen in volle concilietijd. Zijn theologie-studies vinden plaats van 1967 tot 1970 – het post-Concilie. Men moet niet verwonderd zijn dat hij als zijn geliefde auteurs personen aangeeft die men hem liet bestuderen omdat ze de meesters van het gedachtegoed van de concilievaarders waren, zoals de jezuïet de Lubac, die door Pius XII werd gesanctioneerd.

Anderzijds ondergaat de Sociëteit van Jezus een diepgaande wijziging onder invloed van pater Arrupe, generaal van de orde vanaf 1965. Uiteraard volgt de jonge Bergoglio hem vol vertrouwen en bewondert hij de bekommernis voor de armen van zijn generaal, zonder de omvang te beseffen van de leerstellige dwalingen van Arrupe, vooral op politiek en sociaal vlak. Paus Franciscus is daardoor getekend gebleven. Zeker, hij heeft zich behoed voor de marxistische stroming die veel jezuïeten heeft meegesleurd, maar zijn authentieke naastenliefde en zijn

bekommernis om sociale rechtvaardigheid hebben zich onlosmakelijk verbonden met de trouw aan de christendemocratie en het pacifistisch idealisme van die tijd, waarvan Paulus VI de teneur aangaf.

De vorming van Giuseppe Sarto, de toekomstige Pius X, was van een heel ander niveau. Ze gebeurde onder het pontificaat van Pius IX, in een van de beste seminaries van die tijd, dat van Padua, waar hij was kunnen binnengaan dankzij een beurs, toegekend op basis van zijn capaciteiten. Hij ontving er een intellectuele vorming en een opmerkelijke algemene, filosofische en theologische cultuur, waardoor hij volkomen begreep welke strijd door Pius IX werd ondernomen tegen de moderne dwalingen en tegen de vrijmetselarij. Zo kwam het dat hij zich als vurig Italiaans patriot toch niet heeft laten meeslepen in het revolutionair, nationalistisch discours, in tegenstelling tot een groot deel van de clerus, meer bepaald in het noorden van Italië.

Onder Leo XIII bleef hij trouw aan de strijd van Pius IX. De vrijmetselarij deed er alles aan om zich te verzetten tegen de benoeming van don Sarto in Mantua, een bewijs dat zijn standpunten reeds gekend waren toen hij ze had laten blijken in Salzano en Treviso. In Venetië werd kardinaal Sarto nog slechter ontvangen door de gezagsdragers van de stad. Tijdens zijn plechtige intrede op 24 november 1894 sloot het stadhuis, in handen van vrijmetselaars, ramen en luiken. Maar vanaf de volgende verkiezingen, in 1895, bracht de nieuwe patriarch eenheid tot stand onder alle rechtschapen burgers, met inbegrip van hen die niet katholiek waren en die men toen de "gematigden" noemde, om de logebroeders uit het stadsbestuur te verdrijven.

Daar waar Leo XIII zich er in 1884 tevreden mee gesteld had de vrijmetselarij te veroordelen zonder welbepaalde acties te voorzien om ze met wortel en tak uit te roeien, ging Mgr. Sarto verder dan het

installeren van een katholiek bestuur in zijn bischopsstad : in 1896 zat hij er een antimacooniek congres voor !

De helderziendheid en de energie waarvan Pius X het bewijs leverde vanaf zijn eerste encycliek, verschenen twee maanden na zijn uitverkiezing, is dan ook geen verrassing. Na herinnerd te hebben aan de angst die zich van hem meester maakte toen de keuze van de kardinalen op hem viel, gaf hij de redenen daarvan aan :

*« We ervoeren een soort van diepe angst bij het beschouwen van de noodlottige omstandigheden waarin de mensheid zich op dit ogenblik bevindt. Kan men de zware ziekte ontkennen die op dit ogenblik, veel meer dan in het verleden, inwerkt op de maatschappij, die haar van dag tot dag ernstiger aantast en haar zo naar de ondergang voert ? Deze ziekte, Eerbiedwaardige Broeders, is u bekend : het is het in de steek laten van God en de geloofsafval. En er is ongetwijfeld niets dat met grotere zekerheid naar de ondergang leidt, volgens het woord van de profeet : **“Zie hoe zij die zich van U verwijderen, zullen vergaan.”** [...] »*

*« Wij verklaren dat ons enig doel in de uitoefening van het opperste ambt is **alles te herstellen in Christus opdat Christus alles zou zijn in allen.** »*

DE VOORWAARDEN VOOR DE REDDING

« Het komt erop aan de mensengemeenschappen die afgedwaald zijn van de wijsheid van Christus terug te voeren tot gehoorzaamheid aan de Kerk. Die zal hen op haar beurt onderwerpen aan Christus en Christus aan God. Opdat het resultaat zou beantwoorden aan onze wensen moet men met alle middelen en ten koste van alle inspanningen een einde maken aan de monsterlijke en verfoeilijke onrechtvaardigheid die eigen is aan de tijd waarin wij leven en door dewelke de mens zich in de plaats van God stelt ; in hun waardigheid van weleer de allerheiligste wetten en raadgevingen van het Evangelie herstellen ; luidop de door de Kerk onderwezen waarheden verkondigen over de heiligheid van het huwelijk, de opvoeding van de kinderen, het bezit en gebruik van de aardse goederen, de plichten van hen die de openbare aangelegenheden besturen en uiteindelijk het juiste evenwicht herstellen tussen de diverse klassen van de maatschappij volgens de christelijke wetten en instellingen. »

Omdat hij de verlokkelijke manoeuvres van de vrijmetselarij begreep, beschouwde Pius X het als zijn plicht duidelijk te spreken *« opdat de gelovigen zich niet zouden laten vangen door de kunstgrepen van hen die de Kerk willen afwenden van haar verkondiging van de waarheid om ze te engageren in de dorre voren van valse stromingen hier op aarde »*, zoals zijn biograaf Dal-Gal het zegt. Men begrijpt dat deze paus een einde maakte aan de politiek van het *« ralliement »* :

« Er zijn er velen die, gedreven door de liefde voor

*de vrede en een klimaat van rust, zich verenigen en groeperen om wat zij noemen "de partij van de orde" te stichten. Verloren moeite ! Eén enkele partij van de orde kan de vrede herstellen in de schoot van de algemene rustverstoring : de partij van God. Die partij is het die men moet bevorderen. De terugkeer naar de eerbied voor de goddelijke verhevenheid en soevereiniteit zal slechts tot stand komen door Jezus Christus. Daaruit volgt dat **alles herstellen in Christus** en de mensen terugbrengen tot gehoorzaamheid aan God precies hetzelfde is. »*

Tijdens zijn eerste consistorie gaf hij het enige juiste antwoord op het katholiek liberalisme : geen compromissen in de politiek en evenmin onverschilligheid, maar de koninklijke soevereiniteit van de Plaatsvervanger van Christus in alle menselijke aangelegenheden : *« We weten maar al te goed dat we sommigen zullen choqueren door te zeggen dat we ons noodzakelijkerwijs zullen bezighouden met politiek. Maar iedereen die een rechtvaardig oordeel wil vellen ziet in dat de Opperherder, door God bekleed met het hoogste ambt, de politieke aangelegenheden niet kan loskoppelen van het domein van geloof en zeden... Onze zending is goddelijk, want ze houdt de verdediging in van het Evangelie op alle domeinen, het politieke inbegrepen. »*

Merken we op dat aan het begin van de 20ste eeuw de H. Pius X nog kon overwegen om te strijden op het dubbele front van de uitwendige en de interne vijanden van de Kerk, want deze bleef een machtig lichaam waarvan vele leden nog gezond gebleven waren. De paus kon nog steunen op bisschoppen, kanunniken en hoogleraren die in staat waren afdoende maatregelen te nemen tegen de ketterij.

Een eeuw later en vijftig jaar na Vaticanum II is dit niet meer zo. De kanker heeft zich veralgemeend. Dikwijls komt hij samen voor met overblijfselen van katholiek geloof, met een waarachtige verbondenheid met de Kerk of met goed ontwikkelde deugden. De dwalingen hebben zelfs het onderricht of de beschouwingen aangetast van hen die "reactionair" willen zijn. Het theologisch denken van de Kerk heeft aan alles omvattende vitaliteit ingeboet. De vorming van de clerus laat te wensen over, van hoog tot laag in de hiërarchie. Wat de gelovigen betreft, volstaat het de resultaten in te kijken van de bevraging ter voorbereiding van de synode over het gezin om vast te stellen wat een kloof er gaapt tussen wat de mensen denken en wat het leerambt onderricht.

Het is zover gekomen dat men terecht kan voorzien dat een veroordeling van de moderne dwalingen, zonder enige voorbereiding, vandaag slecht onthaald zou worden, óók door de eenvoudige gelovige die niet zou begrijpen dat de godsdienstvrijheid bv., die vandaag als een evidentie aanvaard wordt, in werkelijkheid een dwaling is die aan de wortel het ware onderricht van de Heer aantast.

VERKEERDE PRINCIPES

Overigens blijft paus Franciscus zelf niet gevrijwaard van deze dwaling. En wanneer hij de sociale of politieke vraagstukken aansnijdt, ziet men dat hij met grote teugen gedronken heeft van de onjuiste principes van *GAUDIUM ET SPES*. Hij heeft geen enkel idee van de christelijke instellingen voor het herstel waarvan de H. Pius X werkte. Herhaalde malen heeft hij zijn vertrouwen uitgedrukt in de UNO om de vrede in de wereld tot stand te brengen...

Voorals hebben we hem die gemeenschappelijke gebedsavond zien organiseren met de president van Israël, een Jood, en die van Palestina, een moslim. Voor welk resultaat ? Bijna gelijktijdig breidde het conflict zich verder uit ! Wat een contrast met het nuttig effect van de mariale gebedswake die in 2013 werd georganiseerd in de Sint-Pietersbasiliek om de bombardementen op Syrië te voorkomen ! Maar zoals blijkt uit zijn woorden gericht aan de journalisten tijdens zijn terugreis uit Korea maakt paus Franciscus geen onderscheid :

« Dat gebed voor de vrede is in geen geval een mislukking geweest. Vooreerst is het initiatief niet van mij uitgegaan. Het initiatief om samen te bidden kwam van de twee presidenten van Israël en Palestina. Daarna is gebeurd wat is gebeurd. Maar dat was een gevolg van de omstandigheden. [...] Het gaat om een fundamentele dimensie van het menselijk gedrag, het gebed. Nu laat de rook van de bommen en de oorlog de deur niet zien, maar de deur blijft openstaan. En ik geloof in God, ik geloof dat Onze-Lieve-Heer kijkt naar die deur en naar allen die bidden en vragen dat Hij ons helpt. »

Voor paus Franciscus hebben het joods en het mohammedaans gebed een waarde omdat hij er godsdienstige daden in ziet die tegengesteld zijn aan de hedendaagse hoogmoed. God is vol aandacht voor de mens die zich nederig maakt tegenover Hem om hulp te vragen. Maar, Heilige Vader, die twee mannen hebben bloed aan hun handen. Ze behoren tot organisaties die niet willen dat Christus heerst over de maatschappij en die bewest een oorlog voeren tegen Hem !

Als Zuid-Amerikaan heeft paus Franciscus beslist een uitgesproken afkeer van de politiek van de Verenigde Staten en hij is niet bang Washington te bekritisieren. Hij haalt krachtig uit naar het door de Amerikaanse macht ondersteunde liberaal kapitalisme waarvan hij de vernietigende effecten ziet. Hij is ook van leer getrokken tegen de collectivistische politiek van de communistische staten, maar in het ene en het andere geval treedt hij op als een man van naastenliefde, er om bekommerd verlichting te schenken aan het menselijk leed. Het is zijn hart dat reageert en niet zijn door een duidelijke leer verlicht verstand. Wat ontbreekt, is de kritiek op een menselijke samenleving die "dwaas" geworden is omdat zij zich geëmancipeerd heeft van het gezag van God.

Deze verschillen in vorming, verbonden met de evolutie van de situatie, brengen een wijziging in de prioriteiten met zich mee. Pius X bond onverwijd de strijd aan met de leerstellige dwalingen en de verborgen machten die de vrijheid van de Kerk verstikten onder de dekmantel van de politieke instellingen. Een eeuw later stelt paus Franciscus, erfgenaam van een Kerk **die voor de helft in puin ligt** door de schuld van de door Paulus VI afgekondigde cultus van de Mens, er zich tevreden mee de klemtoon te leggen op de evangelische verkondiging, de goddelijke barmhartigheid en het beoefenen van de naastenliefde.

Goede vruchten laten niet op zich wachten, in verhouding tot de gehoorzaamheid van de geestelijkheid aan de pauselijke aanbevelingen: terugkeer naar de godsdienstige praktijk van gelovigen die niet langer beschaamd zijn over hun geloof en hun Kerk, terwijl deze laatste terug een zeker prestige vindt na een ogenblik bedolven geweest te zijn onder de schandalen ten tijde van Benedictus XVI.

Men moet zich nochtans niets inbeelden. De evangelische uitstraling van Franciscus, zijn dappere hervorming van de Romeinse curie, de prioriteit die hij geeft aan de pastorale zorg zullen noodzakelijkerwijs in botsing komen met twee onoverkomelijke obstakels.

Zolang het vergif van de dwaling door de aders van de Kerk vloeit, zal elke poging tot hervorming gedoemd zijn tot mislukken. « *Het gif van de dwaling dat men gehaald heeft bij de tegenstanders van het katholiek geloof* » (H. Pius X) zal verder een noodlottig effect uitoefenen in de schoot van de Kerk, waar paus Franciscus geen grotere vijanden heeft dan de aanhangers van de « conciliaire nieuwigheden » en de « verworvenheden van het Concilie ». Die nieuwlichterijen komen in werkelijkheid neer op het ontkennen van het katholiek geloof, zoals abbé de Nantes, leerling van de H. Pius X, heeft aangetoond zonder ooit weerlegd geweest te zijn. **De Kerk zal pas haar volle levenskracht terugvinden, zal pas opnieuw stralen van heiligheid nadat ze de wortel van het kwaad dat haar sinds vijftig jaar van binnenuit verteert, heeft uitgerukt.**

Anderzijds zijn de verborgen machten niet ontwapend. De "opening op de wereld" laat de Kerk zonder verdediging tegen hun aanvallen, want ze hebben niet afgezien van hun plan om de goddelijke orde te vernietigen. Vandaag meer dan ooit is de vrijmetselarij werkzaam om de volkeren af te wenden van Christus en van zijn Kerk.

« ALLES HERSTELLEN IN CHRISTUS »

Paus Franciscus herinnert er dikwijls aan dat de broederlijkheid waarvan wij het bewijs moeten leveren in onze sociale betrekkingen gebaseerd is op de liefde tot God, de gemeenschappelijke Vader. Maar het ideaal van broederlijkheid zonder Christus, zonder de Kerk en zonder de sacramenten is een utopie.

Ook op dit punt is het onderricht van de H. Pius X helder :

« Neen, Eerbiedwaardige Broeders, er bestaat geen ware broederlijkheid buiten de christelijke naastenliefde. Door de broederlijkheid los te koppelen van de aldus opgevatte christelijke naastenliefde zou de democratie, verre van een vooruitgang te zijn, een rampzalige achteruitgang van de beschaving inhouden. Want als men het grootst mogelijke welzijn wil bereiken voor de maatschappij en voor elk van zijn leden door de broederlijkheid of, zoals men ook zegt, door de universele solidariteit, dan zijn eenheid van de geesten in de waarheid, eenheid van de wilsbetrachtingen in de moraal, eenheid van de harten in de liefde tot God en tot zijn Zoon Jezus Christus noodzakelijk. Welnu, deze eenheid kan slechts tot stand gebracht worden door de katholieke naastenliefde. »

Een homilie van kardinaal Sarto uitgesproken in Venetië op 25 april 1895 zet een meesterlijke gedachte uiteen die in staat is het hart van paus Franciscus te beroeren, want ze biedt de oplossing voor de uitbuiting van de armen :

« Arm volk ! Om je beter te misleiden heeft men je soeverein verklaard ; maar doordat je zag hoe je in het stof kroop om als opstapje te dienen voor de uitbuiters, ben je logischerwijs in opstand gekomen ! In de taal van de H. Schrift, zoals in die van alle volkeren, is de bij uitstek vrije levenssituatie die het meest in tegenstelling is met die van de slavernij, die van een kind tegenover zijn ouders. Kind zijn en vrij zijn, dat gaat samen. Maar deze situatie is onderworpen aan de gehoorzaamheid ; in het gezin is er een scepter, een gezag, een macht. Vrij worden betekent dus niet de rang van slaaf verlaten om die van rebel op te nemen, maar het juk van een meester afschudden om onder het gezag van een vader te komen. Het betekent het domein van de dingen ruilen voor dat van de personen en de slavernij verlaten om binnen te gaan in de familie. »

En de kardinaal verheerlijkte vervolgens de instellingen die noodzakelijk zijn voor de bescherming van de zwakken, waarbij de meester een vader voor hen is.

Omdat paus Franciscus, bekommerd om de onrechtvaardigheid, niet bang is om de afgoderij van het geld aan te klagen, kan het helder onderricht van de H. Pius X bij hem ingang vinden. Hoe zou hij in het bijzonder niet de juistheid van volgende woorden erkennen :

« Wanneer men denkt aan alles wat nodig geweest is aan krachten, kennis en bovennatuurlijke deugden om de stad van Christus op te richten ; aan het lijden van miljoenen martelaren, de inzichten van kerkvaders en kerkgeleerden, de toewijding van zoveel helden van de naastenliefde ; aan de machtige hiërarchie afkomstig uit de Hemel en de stromen van goddelijke genade ; aan het feit tenslotte dat alles opgebouwd, verbonden, doordrongen is van het Leven en de Geest van Jezus Christus, de Wijsheid van

God, het Woord dat mens geworden is... Wanneer men aan dat alles denkt, dan ziet men vol afgrijzen toe hoe nieuwe apostelen zich verbeteren inzetten om het beter te doen door een mix van vaag idealisme en burgerdeugden. Wat gaan zij voortbrengen ? »

Sinds de dood van de H. Pius X hebben die "nieuwe apostelen" geregeerd. Wat hebben zij voortgebracht ? Wat de paus aankondigde :

*« Een louter verbale en ingebeelde constructie waarbij men volgende termen als in een toverlantaarn zal doen rondansen : **vrijheid, rechtvaardigheid, broederlijkheid en liefde, gelijkheid en menselijke verheerlijking, dat alles gebaseerd op een slecht begrepen menselijke waardigheid.** Het resultaat kan slechts EEN DEMOCRATIE zijn die noch katholiek, noch protestants, noch joods is ; EEN GODSDIENST DIE UNIVERSELER IS DAN DE KATHOLIEKE KERK, die alle mensen verenigt die eindelijk broeders en kameraden geworden zijn in "het rijk van God". Men werkt niet voor de Kerk, men werkt voor de mensheid. »* Anders gezegd : men werkt niet voor Christus, men werkt voor Satan, de prins van deze wereld.

DE DEVOTIE TOT HET ONBEVLEKT HART VAN MARIA

Tegen de duivel kan men geen andere hulp uit de Hemel verwachten dan die van de Allerheiligste Maagd. Het is van haar dat wordt gezegd : *« De Vrouw zal de kop van de slang verpletteren. »* En het is ook tot haar dat we ons gebed richten : *« Gij alleen zult de ketterijen in de hele wereld overwinnen. »* Ook dat had de H. Pius X begrepen, in een voorgevoelen van de boodschap van Fatima. Naar aanleiding van de vijftigste verjaardag van de afkondiging van het dogma van de Onbevleete Ontvangenis opende hij een mariaal jaar door de encycliek *AD DIEM ILLUM* (2 februari 1904). Dit magistraal document vervolledigt het onderricht van paus Franciscus, die in zijn catechese van 3 september 2014 Maria als "model" aan de Kerk gaf :

« In haar moederschap heeft de Kerk als model de Maagd Maria, het mooiste en meest verheven model dat er kan bestaan. Het moederschap van Maria is beslist uniek en bijzonder en het heeft zich ontplooid in de volheid van de tijden, toen de Maagd Maria de Zoon van God, ontvangen door de werking van de H. Geest, ter wereld heeft gebracht. En het moederschap van de Kerk ligt in het verlengde van dat van Maria, als de voortzetting ervan in de geschiedenis. In de vruchtbaarheid van de Geest gaat de Kerk verder met het verwekken van nieuwe kinderen in Christus, steeds luisterend naar het Woord van God en in gehoorzaamheid aan zijn plan van liefde.

« De Kerk is moeder. De geboorte van Jezus in de schoot van Maria is immers het voorspel tot de geboorte van alle christenen in de schoot van de Kerk, vermits Christus de eerstgeborene is van een menigte van broeders (cf. Rm 8, 29) en onze eerste broeder.

« Dan begrijpen we dat de relatie die Maria verenigt met de Kerk heel diepgaand is : als we naar Maria kijken, ontdekken we het mooiste en tederste gelaat van de Kerk ; en wanneer we naar de Kerk kijken, herkennen we de verheven gelaatstreken van Maria.

« Wij christenen zijn geen wezen, we hebben een mama, een moeder, en dat is iets groots ! We zijn geen wezen ! De Kerk is moeder, Maria is moeder. »

De H. Pius X gaat verder : *« Men kan zeggen dat Maria, door Jezus in haar schoot te dragen, ook allen droeg van wie het leven besloten ligt in het leven van de Verlosser »* (Ad Diem illum).

Ons vertrouwen in de macht van de H. Maagd om te zegevieren over het hart van de paus en te bekomen dat hij gehoorzaamt aan wat ze vraagt, is onwankelbaar, vermits ze zelf bevestigd heeft dat ze zal triomferen. Alleen moeten we nog door onze gebeden en offers verkrijgen dat de boodschap van Onze-Lieve-Vrouw hem bereikt in haar oorspronkelijke zuiverheid, zonder besmeurd te zijn door de kwaadsprekerij van pater Dhanis en de leugens van kardinaal Ratzinger, paus geworden als Benedictus XVI en nu emeritus paus... die regelmatig wordt geraadpleegd door Franciscus, vanuit een naïeve verering voor zijn voorgangers.

Maar vanaf de dag waarop het Onbevlekt Hart van Maria zegeviert, zal alles anders worden. Het ganse onderricht van de H. Pius X zal van een buitengewone nieuwigheid getuigen, des te meer omdat de Voorzienigheid een actualisering ervan voorzien heeft in het werk van onze welbeminde vader. Het is immers op het onderricht van PASCENDI en van de BRIEF OVER DE SILLON dat abbé de Nantes zijn kritiek op de conciliaire akten en de encyclieken van Paulus VI en Joannes-Paulus II gebaseerd heeft. Het is door toepassing van de aanwijzingen van de H. Pius X dat hij zijn 150 PUNTEN heeft uitgewerkt.

In de H. Pius X en in het werk van abbé de Nantes zal paus Franciscus de volledige verklaring vinden voor de godsdienstige, politieke, sociale en economische crisis waaronder hij gebukt gaat. Hij zal er ook een doctrine voor een renaissance in vinden die beantwoordt aan de Openbaring en aan de wensen van de Hemel die in Fatima kenbaar werden gemaakt, maar die ook gebaseerd is op een relationele metafysica die ze verstaanbaar en toegankelijk maakt voor iedereen die van goede wil is.

De H. Pius X, een licht voor paus Franciscus, een heilige paus van goede wil die echter nog *"wankelelend"* voortstapt ? Jazeker, maar men moet in waarheid durven zeggen : het is abbé de Nantes, als leerling van Pius X en verlicht door het genie van deze Opperherder, die vandaag, in deze tijden van geloofsafval, het providentiële licht is voor de wedergeboorte van de Kerk. Die renaissance kan alleen paus Franciscus op gang brengen door zijn gehoorzaamheid aan de wensen van het Onbevlekt Hart van Maria.

broeder Bruno van Jezus-Maria

BELGIË IN DE GROTE OORLOG

HET KONINKRIJK GERED DOOR DE ZEE

De moderne geschiedenisboeken die de Eerste Wereldoorlog herleiden tot « algemene waanzin » en « zinloze slachtingen » en die het conflict enkel gebruiken om een vredesboodschap te propageren, doen de historische waarheid onrecht aan. Ons land was niet uit op oorlog, het verdedigde zich tegen een Duits invasieleger dat België in weerwil van de internationale verdragen overrompelde. De bloedige terreur waarvan de burgerbevolking het slachtoffer was, kwam voort uit frustratie omwille van het moedig verzet door onze soldaten, maar ook uit haat jegens een katholieke natie. Dat België bleef bestaan en dat de verliezen in ons leger beperkt bleven, zeker in vergelijking met de grote mogelijkheden, danken wij aan één man : koning Albert, die bij het uitbreken van de Grote Oorlog slechts 39 jaar oud was, maar door zijn inzicht en wijsheid ver uitstak boven nagenoeg al zijn tijdgenoten.

GEEN RUST GEGUND

DOOR het huzarenstuk van de terugtrekking uit de vesting Antwerpen heeft koning Albert zijn leger uit de greep van de Duitsers kunnen redden. Maar het is een sterk uitgedund leger. « Ettelijke duizenden zijn gedood, gewond of gedeserteerd. Tienduizenden anderen zitten in Duitse krijgsgevangenschap en wel dertigduizend mannen moesten zich bij de Nederlandse grens laten internen » (Luc Vandeweyer, *De Eerste Wereldoorlog. Koning Albert en zijn soldaten*, Antwerpen, 2005, p. 101).

De terugtocht van onze militairen in de richting van de kust is een ware kalvarietocht. De dodelijk vermoeide mannen sukkelen voort langs de bestofte wegen, zonder dat hen veel rust gegund wordt. Acht uur aan één stuk wordt er gemarcheerd, met viermaal een pauze van tien minuten. Want altijd bestaat het gevaar van een Duitse aanval. De mensen die de soldaten zien voorbijtrekken, zijn onthutst door hun aanblik. « *Op zaterdag 10 oktober trok alhier een lange stoet voorbij van Belgische troepen, armtierig genoeg en zorgen lijdend* », schrijft een inwoner van Tielt. De koning beseft dat de resterende troepen volkomen uitgeput zijn, fysiek en mentaal. Een adempauze om terug op krachten te komen is van levensbelang.

Nog al te vaak denkt men dat de terugtrekking in de Westhoek door de legerleiding vooraf voorzien was. Niets is minder waar : er bestond geen draaiboek voor wat er na de val van de nationale vesting Antwerpen zou moeten gebeuren.

Wanneer de koning op 10 oktober aankomt in Oostende, roept hij een conferentie samen waarop ook twee buitenlandse hoge officieren aanwezig zijn : de Engelse generaal Rawlinson en de Franse generaal Pau. Wat daar besproken werd, weten we dankzij het relaas van koning Albert zelf, dat samen met zijn oorlogsdagboek gepubliceerd werd door Marie-Rose Thielemans (*Carnets et correspondance de guerre*

Luchtfoto van de Ganzenpoot, het sluizencomplex van Nieuwpoort. De zes waterwegen zijn, van links naar rechts : het Nieuw Bedelf ; het kanaal van Plassendale ; de kreek van Nieuwendamme of Oude IJzer ; de gekanaliseerde IJzer ; de Noordvaart ; de Veurnevaart. De onderwaterzetting gebeurde hoofdzakelijk via de overlaat van de Noordvaart.

1914-1918, Louvain-la-Neuve, 1991). Het boek is quasi onvindbaar geworden, en dat is geen toeval : de koninklijke opperbevelhebber is geregeld niet mals voor de parlementaire democratie en haar vertegenwoordigers...

Albert maakt duidelijk dat zijn leger er erg aan toe is en eerst moet kunnen rusten. Pau stelt daarop voor dat de Belgen zich zouden terugtrekken tot in Boulogne, wat Albert slechts schoorvoetend aanvaardt. De kans bestaat immers dat de Franse legerleiding in dat geval een grotere greep krijgt op onze troepen ; en de vorst heeft het absoluut niet begrepen op de meedogenloze theorie van het « *offensive à l'outrance* » waarin zijn soldaten dan dreigen meegesleurd te worden. Er is echter nog een tweede reden : kan de koning nog aanspraak maken op het opperbevelhebberschap van het leger wanneer dit zich niet meer op vaderlandse grond bevindt ?

Het is de Franse opperbevelhebber Joffre die het dilemma oplost door het terugplooiën van de Belgen naar Frankrijk af te wijzen. Hij wil dat onze troepen zich opstellen in de driehoek Veurne-Nieuw-

poort-Diksmuide, zodat België zijn deel bijdraagt aan het tegenhouden van de Duitsers. De koning verklaart zich akkoord in het belang van de gemeenschappelijke zaak. Geen terugtrekking naar Frankrijk betekent echter: geen rust voor de soldaten. Het offer dat hen gevraagd wordt, is bijzonder zwaar. Zullen zij erin slagen stand te houden tegen de Duitse stormram?

Maar Joffre vraagt nog méér. Generaal Pau moet er op aandringen dat de Belgen deelnemen aan het Franse offensief dat in de maak is. Albert schrijft (in de derde persoon): « *De koning heeft geen enkel bezwaar tegen de vraag dat het Belgisch leger op het nationaal grondgebied zou blijven, maar hij houdt absoluut geen rekening met het verzoek tot deelname aan een offensief, wat door de minister aanvaard was* » (p. 176). Eens te meer is Broqueville zijn boekje te buiten gegaan! Het is voor de vorst duidelijk dat zijn minister een slippendrager van de Fransen is en dat hij systematisch de Franse kaart trekt. Voor Albert is dat onaanvaardbaar: België is een neutraal land dat in het belang van zijn toekomstige onafhankelijkheid zijn eigen politiek moet voeren, óók militair. Broqueville wordt vanaf dan

systematisch geweerd uit elke bespreking over de oorlogsstrategie.

Drie dagen later vertrekt de Belgische regering naar Le Havre. In de chique villa's van het badplaatsje Sainte-Adresse zullen de excellenties het verder verloop van de oorlog van op veilige afstand volgen... Niet dat Albert daar boos om is, integendeel: ze lopen hem toch maar voor de voeten. Maar het contrast kan moeilijk groter zijn met een vorst die vier jaar lang bij zijn zwaarbeproefde soldaten en zijn noodlijdend volk zal blijven.

DE WEDEROPBOUW VAN EEN LEGER

Midden oktober ziet men op alle militaire hoofdkwartieren in dat de beheersing van de Belgische kust en de Franse havens aan het Kanaal (Dunkirchen, Calais en Boulogne) van essentieel strategisch belang is. Ook de nieuwe Duitse stafchef, generaal Von Falkenhayn, weet dat hij daar de landing van verse troepen uit het Verenigd Koninkrijk moet beletten. De oorlog verplaatst zich dan ook met rasse schreden naar de Westhoek en Frans-Vlaanderen.

Vanuit die Westhoek, het laatste stukje vaderland dat nog niet door de vijand onder de voet gelopen is, maakt de koning zich klaar voor een haast bovenmenselijke taak: *het omsmeden van zijn uitgeputte en gedemoraliseerde troepen tot een echt leger die naam waardig.*

Op 13 oktober schrijft Albert zijn befaamde proclamatie aan zijn soldaten:

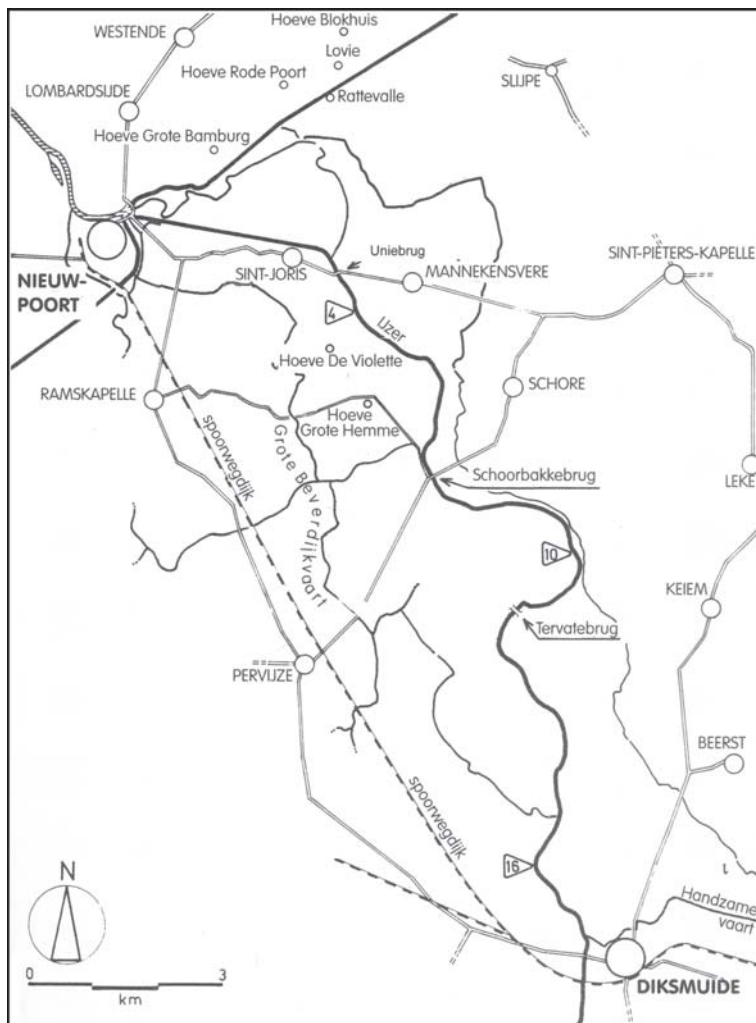
« *Soldaten, al meer dan twee maanden strijden jullie voor de meest gerechtvaardigde zaak, voor jullie gezinnen, voor de nationale onafhankelijkheid.*

« *Jullie hebben de vijandelijke legers opgehouden, driemaal een beleg doorstaan, verschillende uitvallen ondernomen en zonder verliezen een langdurige terugtrekking doorheen een smalle strook land uitgevoerd.*

« *Tot nu toe stonden jullie in deze reusachtige strijd geïsoleerd. Nu echter staan jullie aan de zijde van de dappere Franse en Engelse legers. Het is jullie opdracht om door de hardnekkigheid en de bravoure waarvan jullie al zoveel bewijzen hebben geleverd de reputatie van onze wapens te ondersteunen. Onze nationale eer staat op het spel.*

« *Soldaten, kijk met vertrouwen naar de toekomst en vecht moedig. In de posities waarin ik jullie zal plaatsen, mogen jullie blikken enkel voorwaarts gericht zijn. Beschouw als een verrader van het vaderland iedereen die het woord "terugtrekken" uitsprekt zonder dat daartoe een formeel bevel gegeven is.* »

De belofte dat Franse en Britse troepen vanaf nu onze soldaten zullen bijstaan, is heel belangrijk. « Daar zullen de Belgen gebruik van maken om zich schrap te zetten. Drie legerdivisies zullen de linkeroever van de IJzer in staat van verdediging brengen, met inbegrip van de bruggen over de rivier die zo lang mogelijk in bezit moeten worden gehouden. Het is een onverbloemde oproep van de ko-

Het IJzerfront (bron: P. Van Pul). De Belgen hadden hun verdediging in de diepte uitgebouwd. Op de rechteroever waren er voorposten om de vijandelijke opmars te vertragen (Mannekensvere, Schore, Keiem enz.); de hoofdweerstandslinie was de IJzer zelf, met de bocht van Tervate als zwakste plek; daarachter was de oever van de Grote Beverdijkvaart als uitwijkmogelijkheid voorzien, en nog verder naar achter de kaarsrechte berm van de spoorlijn Nieuwpoort-Diksmuide.

Koning Albert inspecteert zijn troepen op het strand van De Panne, oktober 1914.

ning om de laatste kans te grijpen om op eigen grondgebied stand te houden » (L. Vandeweyer, *op. cit.*, p. 105).

Tegelijkertijd zet de koninklijke opperbevelhebber de reorganisatie van het leger in gang. Vestingtroepen en vrijwilligers worden geïntegreerd in de uitgedunde legerdivisies. Aan generaal Selliers de Moranville, die nu algemeen inspecteur van het leger geworden is, geeft de koning duidelijke instructies over de opleiding van achttienduizend nieuwe rekruten op Franse bodem :

« Ik reken op uw energie en activiteit om binnen de kortst mogelijke tijd nieuwe jonge troepen te vormen, stevige en gedisciplineerde bataljons. U zal uw mannen tien tot twaalf uur per dag laten oefenen... U zal hen gewoon maken aan het construeren van zeer smalle loopgraven, waarin ze ook de nacht moeten doorbrengen... U zal hen leren de vermoeidheid van lange marsen te doorstaan... Ik reken er op dat u zonder genade elke geest van protest bij officieren en soldaten de kop indrukt... Onder de meest energieke soldaten zal u ongetwijfeld gemakkelijk de nodige elementen vinden om een goed kader van onderofficieren samen te stellen... » (brief van 22 oktober 1914).

Op 16 oktober installeert de koning zijn hoofdkwartier in het stadhuis van Veurne. Wanneer het hem ter ore komt dat het defaitisme in het leger om zich heen grijpt en dat verschillende officieren twijfelen aan het Belgisch weerstandsvermogen, gaat Albert langs bij de commandanten van de zes legerdivisies. Hij trekt bepaald geen fluwelen handschoenen aan: het ogenblik is beslissend en er moet dus standgehouden worden tegen elke prijs; elke officier van wie de eenheid wijkt, zal afgezet worden; elke soldaat die de strijd opgeeft, riskeert het executiepeloton.

KLAAR VOOR DE STRIID

Samen met de generale staf slaagt de vorst er in om de weerstand aan de

IJzer bijzonder goed en vooruitziend uit te bouwen. Het is de eerste keer dat een verdediging in de diepte wordt georganiseerd, met verschillende achter elkaar gelegen linies waarop men in geval van nood kan terugvallen.

Om de nadering van de vijand tot bij de stroom zo lang mogelijk te vertragen, komen er voorposten in de dorpen die op de toegangswegen liggen : Lombard-sijde, Mannekensvere, Schore, Keiem, Beerst en Esen moeten als schokdemper dienst doen. De talrijke, diepe en brede grachten die het polderlandschap doorkruisen « zorgen ervoor dat elke verplaatsing van grotere eenheden over de verharde wegen moet verlopen. Door die dorpskernen tot weerstandsnesten om te toveren wordt de frontale aanval op de stellingen bij de IJzer zo lang mogelijk uitgesteld » (Vandeweyer,

p. 107). Indien de Duitsers toch zouden doorbreken bij de stroom, dan zijn er meer landinwaarts nog de Grote Beverdijkvaart en daarachter de bedding van de spoorweg Nieuwpoort-Diksmuide ; beide lopen ongeveer parallel met de IJzer en worden dan ook van de nodige versterkingen en noodbruggen voorzien.

Cruciaal is de stad Diksmuide, een belangrijk wegenknooppunt op de rechteroever van de IJzer. Voor de verdediging van dat bruggenhoofd, dat volledig omringd wordt met loopgraven, kunnen de Belgen rekenen op de hulp van 6000 Franse marinefuseliers onder leiding van de charismatische schout-bij-nacht Ronarc'h.

Verder liggen onze soldaten langs de oever van de IJzer tussen Diksmuide en Fort Knokke, en meer naar het zuiden langs het kanaal IJzer-leper tot bij Boezinge.

Dan is er nog de smalle kuststrook. Om te vermijden dat de vijand langs daar zou doordringen, vraagt de koning hulp aan de Britse marine ; lord Kitchener belooft een eskader met langeafstandsgeschut.

De totale Belgische frontlijn bedraagt bijna 40 km, veel te lang in verhouding tot onze beperkte troepenmacht. We staan paraat, maar toch beseft de koning dat zijn leger het niet zonder hulp van Franse en Britse soldaten kan stellen. Die broodnodige versterking is zijn grootste zorg in de zenuwslopende dagen die de IJzerslag voorafgaan.

Britse oorlogsschepen beschoten Duitse stellingen bij Lombardsijde en Westende, om een vijandelijke doorbraak bij de kust te verhinderen.

DE LEUGENS VAN FOCH

De Franse legerleiding, en meer bepaald *généralissime* Joffre, heeft geen hoge dunk van de militaire capaciteiten van de Belgische militairen. Aan ons opperbevel verwijt men een gebek aan krachtadigheid en « *elan* » – hetzelfde « *elan* » dat Frankrijk nochtans al zoveel doden heeft gekost. Joffre stuurt daarom zijn rechterhand generaal Foch naar koning Albert om hem tot meer actie aan te sporen.

Op 16 oktober komt de Franse generaal aan in Veurne. Tegenover de Belgische officieren die hem te woord staan gedraagt Foch zich bijzonder aanmatigend. De blijkbaar eeuwigdurende terugtocht van de Belgen moet nu maar eens gestopt worden, vindt hij. Het is de hoogste tijd voor offensieve acties. Hijzelf bereidt een opmars in de richting van Rijsel voor; de Belgen zouden er goed aan doen zich aan te sluiten bij de rechtervleugel van de aanvalsmacht om Ieper en Kortrijk in te nemen!

Na de middag ontvangt koning Albert de Fransman. Opnieuw heeft Foch het over zijn aanvalsplannen. Ten andere, zo voegt hij er aan toe, de Duitse troepen zijn van inferieure kwaliteit en het zal dus geen moeite kosten hen achteruit te drijven.

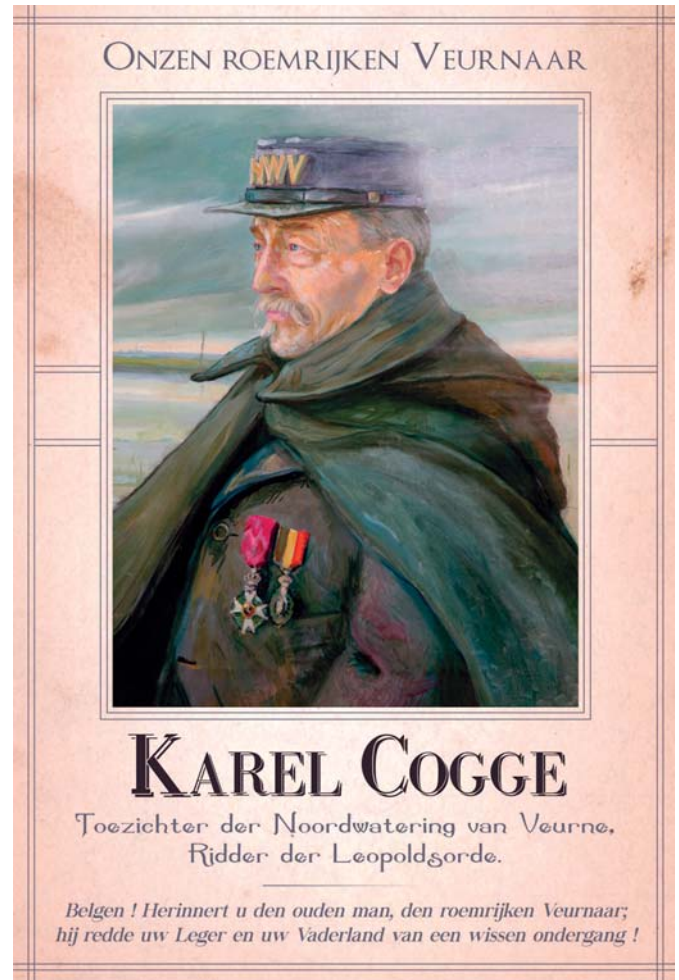
De vorst van zijn kant blijft de minzaamheid zelf, maar hij houdt het been stijf. Hij onderstreept dat zijn soldaten te uitgeput zijn voor een offensief. Het is zijn overtuiging dat de vijand zich klaarmaakt voor een grootscheepse aanval op de Belgische sector aan de IJzer. Het is daarom dringend nodig dat Frankrijk versterking stuurt om de druk op ons leger te doen afnemen. Wat Foch ook zegt, de koning geeft geen krimp.

De trotse Fransman heeft nooit kunnen verkroppen dat hij in Veurne de duimen heeft moeten leggen voor de 39-jarige koning van de Belgen. « Foch aarzelde dan ook niet om een leugenachtige versie van de feiten te verspreiden. Volgens zijn eigen relaas had hij koning Albert de *order* gegeven weerstand te bieden. Later ging hij er prat op dat hij de persoonlijkheid van een monarch had gedomineerd: « Ik, een kleine generaal van het Franse leger, heb een koning gecommandeerd! » » (abbé de Nantes, *infernities over de Grote Oorlog, 4. La Belgique invaincue, la France assiégée*).

Foch heeft slechts één concrete belofte aan Albert gedaan: indien de Belgen aan de IJzer achtenveertig uur weerstand kunnen bieden, zullen Franse troepen hen komen helpen. Woorden in de wind, zoals de koning heel droogjes neerschrijft in zijn relaas van de feiten: « *In werkelijkheid is de 42ste divisie slechts in actie gekomen op 23 oktober: zeven dagen later* » (M. Thielemans, *op. cit.*, p. 179).

DE IJZERSLAG BREEKT LOS

De grootscheepse Duitse aanval ter hoogte van de Belgische kust, waarin Foch niet gelooft en waarvoor koning Albert bevreesd is, staat op het punt los te breken. Het nieuwgevormde Duitse Vierde Leger, dat 90.000 man telt en onder leiding van hertog Albrecht von Württemberg staat, heeft als opdracht de verovering van Duinkerken. De speerpunt van de aanval is

Karel Cogge, opzichter bij de Noordwatering van Veurne, gaf het Belgisch leger aanwijzingen om de Spaanse sluis te openen. Hij werd door koning Albert persoonlijk gedecoreerd.

gericht op de IJzerlinie, want de Belgen worden beschouwd als de makkelijkste tegenstander.

Op 18 oktober barst de IJzerslag in alle hevigheid los. De Duitse artillerie bestookt de Belgische voorposten en de eerste granaten vallen op Nieuwpoort. Ook Diksmuide krijgt een regen van zware projectielen over zich heen.

Foch onderschat nog altijd wat er aan de hand is. « *Het totaal aantal vijandelijke strijdkrachten in deze streek wordt geschat op tienduizend (!) man, totaal uitgeput (!) en behorend tot de meest uiteenlopende eenheden* », telegrafeert hij op 19 oktober naar Joffre. In werkelijkheid moeten de vermoeide Belgische soldaten het hoofd bieden aan troepen die beter getraind, beter uitgerust, beter bewapend en beter omkaderd zijn.

De Britse marine houdt ondertussen woord. Haar scheepsgeschut vuurt het ene salvo na het andere af om een Duitse doorbraak langs de kustlijn te verhinderen. Koningin Elizabeth, die in De Panne verblijft, schrijft: « *Het bombardement wordt zo hevig dat wij de duinen beklimmen om te kijken naar het schieten van de boten. We zien het kanonvuur uit de lopen komen. Tussen 14 en 15.30 uur wordt het geschut bijna ondraaglijk; de vensters trillen en de bevingen zijn goed voelbaar.* »

Het kost de vijand verschillende dagen om de voorposten ten oosten van de IJzer op te ruimen. Keiem, Schore en Mannekensvere gaan eerst verlo-

ren, maar door moedige tegenaanvallen worden de dorpen daarna grotendeels heroverd. Toch wordt het duidelijk dat onze soldaten uiteindelijk niet zullen op kunnen tegen de superieure vuurkracht van de Duitse kanonnen.

Keiem valt een tweede keer op 19 oktober. Omdat zo de toegang tot de brug van Tervate open ligt, besluit de koning tot een gewaagde operatie: een beperkte tegenaanval vanuit Diksmuide in noordelijke richting. Om zijn rechterflank te dekken vraagt Albert Franse cavaleriesteun, maar Foch reageert niet: in plaats van de IJzerlinie mee te verdedigen tegen een dreigende doorbraak denkt hij alleen maar aan "zijn" offensief. Theatraal voorspelt hij dat hij op 26 oktober in Gent zal staan! Hoe kan men dit anders noemen dan misdadige verblinding? Want hoewel de Belgen en de *fusiliers marins* er ten koste van een bijzonder bloedige strijd in slagen om Vladslo en Beerst te veroveren, moeten zij door gebrek aan steun nadien weer achteruit trekken.

Ook Diksmuide krijgt het ondertussen zwaar te verduren. Terwijl de stad langzamerhand in puin geschoten wordt en, in de woorden van een Amerikaanse oorlogscorrespondent, op een « bloedrode smeltoven » lijkt, houden onze manschappen stand onder leiding van kolonel Jules Jacques. Onmisbaar is de hulp van de Franse marinefuseliers, die tot op het eind trouw zullen zijn aan de order van hun aanvoerder Ronarc'h: « *Jullie moeten het bruggenhoofd Diksmuide behouden zolang er nog één marinefuselier in leven blijft!* ». De Duitse aanval, overdag en vaak ook midden in de nacht, worden keer op keer afgeslagen.

De 21ste oktober is één van de verschrikkelijkste dagen van de IJzerslag. Vierhonderd Duitse kanonnen nemen de Belgische linies onafgebroken onder vuur en beschieten ook het achterliggende gebied om te verhinderen dat er hulp zou komen. Soldaat Raoul Snoeck schrijft in zijn dagboek: « *We zijn hopeloos ontredderd en hebben al drie dagen niets meer gegeten of gedronken. De enkele beschuitjes die we krijgen, bevochtigen we met het stinkende water uit de greppels. We slapen naast gesneuvelde kameraden en hebben noch de moed noch de kracht om hen te begraven. Geen aflossing, geen bevoorrading mogelijk. Een muur van vuur scheidt de achterlinies van de gevechtszone. Het water valt met bakken uit de he-*

mel... » (aangehaald in J. Bauwens, *De IJzer. Het ultieme front*, Leuven, Davidsfonds, 2008, p. 59).

HET VERLIES VAN TERVATE

Ten zuiden van de brug van Schoorbakke maakt de IJzer een wijde, buitenwaartse boog. Deze zgn. *bocht van Tervate* vormt voor de Belgische verdedigers een gevaarlijke uitstulping: de troepen kunnen van drie kanten onder vuur genomen worden door de Duitsers op de rechteroever.

Op 22 oktober, kort voor dageraad, slaagt de vijand er in om in de uitstulping vaste voet aan de grond te krijgen. De Duitsers steken geruisloos de stroom over op een noodbrug, schakelen onze wachtposten uit en vestigen een bruggenhoofd op de linkeroever. Daarna brengen ze machinegeweren naar de overkant en nemen de verdedigers bij verrassing onder vuur. Pijlsnel doet het verschrikkelijke nieuws de ronde: « *De Moffen zijn de IJzer overgestoken!* »

Een eerste poging om de vijand terug te stoten mislukt, ten koste van veel Belgische slachtoffers. In de late namiddag klinkt opnieuw het « *Ten aanval!* » Honderden van onze jongens stormen over het vlakke en boomloze terrein vooruit, het geweer in hun handen geklemd. Ze springen over slootjes en grachten en naderen struikeland, vallend en weer over-eind klauterend de zwaar-bewapende Duitsers. Die volgen vanuit de loopgraven die ze op de Belgen veroverd hebben gespannen de stormloop, tot ze de aarde onder de voeten van de aanvallers zien opspatten. Een regen van vijandelijke granaten rijt de poldergrond open, kogels

boren zich in de lichamen van de Belgische militairen. Een verschrikkelijk bloedbad... Alleen majoor Henri d'Oultremont en zijn grenadiers slagen er in om de Duitse linies te doorbreken en de oever van de IJzer te bereiken. Net op dat ogenblik wordt de majoor dodelijk getroffen, wat meteen het einde van de heroïsche stormloop betekent. Bij zonsondergang besluit het groot hoofdkwartier om de meest vooruitgeschoven troepen achteruit te laten trekken, zodat een meer samenhangende verdedigingslinie kan opgebouwd worden. Het bevel betekent dat de bocht van Tervate verloren is.

Op datzelfde moment verschijnen de Franse generaals d'Urbal en Grossetti in Veurne. Met veel bombast verklaren zij dat ze, op bevel van Foch,

GEDENKTEKEN VOOR MAJOOR D'OULTREMONT
EN ZIJN GRENADIERS AAN DE OEVER VAN DE IJZER BIJ TERVATE.

Zij slaagden er ei zo na in om de Duitsers terug over de stroom te werpen en zo de bocht van Tervate te redden.

een groot offensief zullen lanceren vanuit Nieuwpoort, Diksmuide en Ieper. Het Belgisch leger moet die beweging volgen door de IJzer over te steken! Maar koning Albert houdt het hoofd koel. Hij uit zijn twijfels over de uitvoerbaarheid van het plan en onderstreept dat zijn troepen er onmogelijk kunnen aan deelnemen. Weet het Franse opperbevel wel dat de Belgen hun laatste reserves hebben ingezet? Nogmaals, men zou er beter aan doen versterking te sturen om de bestaande verdedigingslinie voor een doorbraak te behoeden.

De Duitsers drijven hun bombardementen nog verder op. Op 24 oktober trekken de Belgen zich volledig terug van de IJzerlinie en stellen zij zich op achter de Grote Beverdijkvaart. Een terugtocht tot achter de spoorwegberm wordt voorbereid. Pas dan stapt de Franse legerleiding af van alle misplaatste aanvalsplannen en stuurt zij de volledige 42ste infanteriedivisie naar het Belgische front. Beter laat dan nooit! Maar ook de Fransen kunnen niet beletten dat de Beverdijkvaart valt. Op de avond van 26 oktober liggen onze soldaten achter de spoorwegberm, moegestreden, met weinig of geen munitie, velen met diarree door het drinken uit de sloten.

DE ONDERWATERZETTING : EEN BEPROEFDE STRATEGIE

In zijn boeiend boek *Oktober 1914. Het koninkrijk gered door de zee* (Erpe, De Krijger, 2004) vertelt Paul Van Pul een merkwaardig verhaal. Op 18 okto-

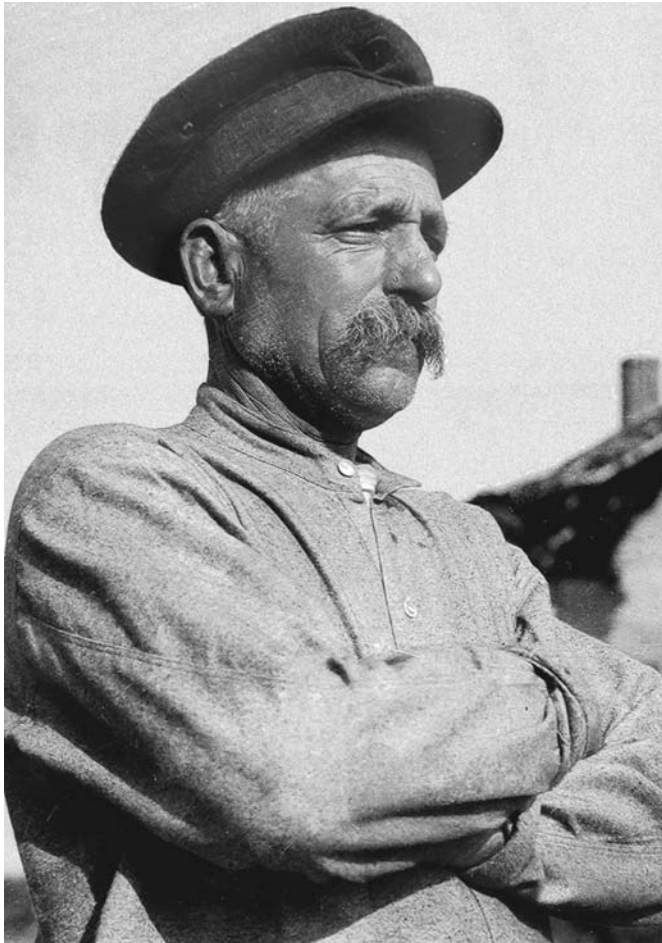
KAPITEIN ROBERT THYS

van de Belgische genie speelde een sleutelrol in het bewerken én in stand houden van de onderwaterzetting. Hij had tijdens de oorlog de leiding over de compagnie *sappeurs-pontoniers* die in levensgevaarlijke omstandigheden de sluizen moesten onderhouden en de inundatie op peil houden.

ber krijgt Pieter Ghewy, de eigenaar van een boerderij in Ramskapelle, gedaan dat hij toegelaten wordt bij één van de Belgische generaals. We citeren uit het dagboek van Ghewy :

« Ik stelde mij voor als de boer van het Blauwhuis en zei dat ik van op de zolder van mijn boerderij, in vogelvlucht op 30 minuten van de IJzer, de stellingen van de vijand kon zien en als niet onmiddellijk maatregelen genomen werden om die onder water te zetten, dat het Belgisch leger weldra zou moeten achteruittrekken. De generaal keek mij verwonderd aan en vroeg of het nemen van zo'n beslissing wel de taak van een boer was. Ik bleef aandringen en mocht verder gaan met mijn uiteenzetting. Ik smeekte hem de sluizen van Nieuwpoort te openen bij hoogtij, om heel de streek vanaf de sluizen tot Oostende, Gistel en nog verder onder water te zetten en zodoende de Duitsers te laten verdrinken vooraleer zij ons zouden onder de voet lopen » (p. 168).

Uit dit getuigenis blijkt duidelijk dat iedereen in de streek bekend was met de mogelijkheden van onderwaterzettingen. Daarvan was in het verleden trouwens al vaak gebruikt gemaakt in heel maritiem Vlaanderen : « Er zijn twintig gewilde inundaties met een defensief doel bekend » (Luc De Vos e. a., 14-18. *Oorlog in België*, Leuven, Davidsfonds, 2014,

BINNENSCHIPPER HENDRIK GEERAERT

uit Nieuwpoort die de genie hielp met het openen van de overlaat van de Noordvaart.

GENERAAL JACQUES, DE « LEEUW VAN DIKSMUIDE », kreeg zijn standbeeld op de Grote Markt van het stadje dat tijdens de oorlog totaal vernietigd werd.

p. 157). Om de druk op Nieuwpoort te verminderen had de genie trouwens op 21 oktober al een strook polderland tussen de IJzer en het kanaal van Plasendale onder water doen lopen.

« De gehele IJzervlakte bevindt zich 1 tot 3 meter boven de zeespiegel. Bij hoogtij stijgt het zeewater echter tot 4 à 5 meter, en bij springtij kan dat nog hoger zijn. Zonder de duinen, de zeedijk en een systeem van dijken, sluizen en verlaten in het achterland zou de hele streek bij elke hoogwaterstand onder water komen te staan. Dat systeem van sluizen en verlaten werd in 1876-1878 gecentraliseerd in een complex net ten noorden van Nieuwpoortstad, de Ganzenpoot » (*ibid.*).

De onderwaterzetting is niet het werk van één man, maar het resultaat van de inspanningen van veel personen, militairen en burgers. Kapitein-commandant Prudent Nuyten is sinds midden oktober belast met het bestuderen van de inundatiemogelijkheden. Wanneer de Belgen teruggeslagen worden in de richting van de spoorwegberm, vat hij het plan op de hele vlakte tussen de verhoogde rivieroever en de berm onder water te zetten. Hij doet daarvoor een beroep op de kennis van Karel Cogge, opzichter van de Noordwatering van Veurne, en vertrouwt de praktische organisatie toe aan kapitein van de genie Robert Thys. Op 25 oktober geeft koning Albert toestemming om de inundatie uit te voeren. Nog diezelfde nacht gaan de genietroepen aan het werk om alle openingen in de spoorwegberm af te sluiten. Op sommige plaatsen moeten brede en diepe waterlopen afgedamd worden met zandzakjes, de beroemde *vaderlanderkes*.

In de vroege uurtjes van 26 oktober begeven Thys, Cogge en een paar soldaten zich naar de Spaanse sluis, gele-

gen op de plek waar de Arkeva-art uitmondt in de IJzer. De Duitsers zitten op de andere oever, dus voorzichtigheid en absolute stilte zijn geboden. De soldaten openen de zware vloeddeuren, en dan is het wachten op het hoge tij. « Na een tijd bereikte het wassende water de top van het gesloten stuk van de steekdeuren. Eerst begon er wat zeewater in een dun laagje over de deur te lopen maar, naargelang de druk verhoogde, begonnen de deuren eindelijk langzaam te openen en de stroomsnelheid landinwaarts nam gestadig toe. De langverwachte, reddende onderwaterzetting kwam op gang » (Van Pul, *op. cit.*, pp. 285-286).

Maar toch mislukt deze eerste poging : omdat de sluis niet meer gebruikt wordt voor de scheepvaart heeft men de vergrendelingshaken van de vloeddeuren verwijderd. Die kunnen daarom niet meer in open stand vastgelegd worden, met het gevolg dat ze onder druk van het wassende water terug dichtslaan... De nacht daarop wordt een tweede poging ondernomen. Met koorden worden de vloeddeuren deze keer stevig in hun kasten gehouden. Deze keer lukt het wel: onder een volle maan stroomt het zeewater onopgemerkt de polder in.

Ondertussen is de militaire situatie zeer kritiek. De koning trekt op 26 oktober persoonlijk naar het hoofdkwartier van veldmaarschalk French, de bevelhebber van het Britse expeditieleger, in Saint-Omer. Tevergeefs : er zijn geen Britse troepen beschikbaar voor de Belgische frontsector. De twee grote mogendheden die in een verdrag toegezegd hebben om in de bres te springen voor onze neutraliteit, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk, laten ons gewoon aan ons lot over.

Onze soldaten verdedigden met man en macht de verhoogde berm van de spoorweg tussen Nieuwpoort en Diksmuide, hier bij Pervijze.

Op 30 oktober werd Ramskapelle door het Belgisch leger heroverd op de Duitsers. Aan een kapotgeschoten boerderij werd de driekleur uitgehangen.

Een tweede vloed is intussen doorheen de Spaanse sluis de polder ingetrokken. Maar de Arkevaart, waarlangs het zeewater moet vloeien, zit vol rommel: fuiken, planken, vaatjes enz. verstoppende de doorgang ter hoogte van de spoorwegberm, met het gevolg dat het water maar mondjesmaat in het te inunderen gebied geraakt.

HET INGRIJPEN VAN HENDRIK GEERAERT

Binnenschipper Hendrik Geeraert, die zich in Nieuwpoort ophoudt bij de sluizen en de Belgische pontonniers, is ervan overtuigd dat de snelste manier om de polder onder water te zetten erin bestaat om de schuifdeuren in de overlaat van de Noordvaart op te halen. Hij kan de bevelhebber van het geniebataljon in Nieuwpoort overtuigen en in de avond van 29 oktober gaat een kleine groep op weg. Het is een bijzonder gevaarlijke onderneming, want de Ganzenpoot ligt in het niemandsland, op een steenworp van de Duitse linies.

« Hendrik Geeraert vond vrij snel de nodige zwenfels en de vijf mannen begonnen nerveus aan hun werk: af en toe rondkijkende en een woord fluisterend gingen ze van tandwielkast naar tandwielkast. Telkens moesten ze in het donker het vierkante oog van de as van de hendel over de betreffende ingevette as van de ijzeren kast schuiven, waarna ze verwoed begonnen te draaien. Het was zwaar werk: telkens bedienden ze één zwengel met twee man. Zestien keer moesten ze deze procedure herhalen, telkens langzaam één hefdeur openende.

« De tandwielkasten, goed gesmeerd, liepen zwaar, bijna geruisloos maar vlot. In al hun opgewondenheid hadden de mannen echter de indruk dat het beetje geluid dat ze toch nog maakten

mijlen in het rond gehoord kon worden. De vijand zou ontegensprekelijk al dat lawaai horen, zich afvragen wat er aan de hand was en snel en meedogenloos reageren.

« Bij elke deur die opgehaald werd begon het water in de anders kalme Noordvaart sneller en sneller te stromen. Uiteindelijk rolde het donkere zeewater over de volle breedte van de overlaat, zachtjes bruisend maar kwaad-aardig, het binnenland in » (Van Pul, *op. cit.*, pp. 318-320).

Zes uur later sluiten de mannen het verlaat opnieuw. Zevenhonderdduizend kubieke meter zeewater zijn in de vlakke gestroomd... En ondertussen vloeit er bij elke vloed ook nog water naar binnen via de Spaanse sluis.

Het is maar net op tijd. In de ochtend van 30 oktober ontketen de Duitsers een nieuw offensief dat het Belgisch leger de genadeslag moet toebrengen. Keizer Wilhelm II in hoogsteigen persoon is naar Tielt gekomen om zijn bevelhebbers na de overwinning te feliciteren. De vijand stormt zegeseker vooruit, rukt op tot aan de spoorwegberm en overschrijdt die op twee plaatsen. Een ramp! De aanval op Pervijze wordt afgeslagen, maar het lukt de Duitsers wel om Ramskapelle in te nemen. Ze veroveren een windmolen en installeren er enkele mitrailleurs.

Maar dan werpt de onderwaterzetting eindelijk vruchten af. Rond de middag vormen zich steeds grotere plassen in de velden tussen de spoorwegberm en de IJzer. De vijand moet zijn loopgraven in het gebied halsoverkop verlaten. De Duitsers in Ramskapelle worden langzaam maar zeker afgesneden van hun uitvalsbasis. Pas na het invallen van de duisternis krijgen ze het bevel om terug te trekken. Op hun vlucht moeten ze tot hun knieën door het modderige water waden en kunnen ze nog maar amper hun voeten uit de zware kleigrond trekken. In het maanlicht zijn ze een gemakkelijk doelwit voor de juichende Belgen.

Op Allerheiligendag is het pleit beslecht. De Duitsers hebben zich nagenoeg volledig teruggetrokken op de rechteroever van de IJzer. De hele vlakte staat onder water, op enkele hoger gelegen plaatsen na die als eilandjes boven de waterplas uitsteken en die bezet worden door de vijand. De bewegingsoorlog is definitief voorbij. Voor de soldaten van koning Albert begint de Wacht aan de IJzer.

redactie KCR

Nederlandstalige uitgave van *Il est Ressuscité ! La Contre-Réforme Catholique au XXIe siècle.*

Stichter : † Abbé Georges de Nantes.

Hoofdredacteur : Broeder Bruno Bonnet-Eymard, Maison Saint-Joseph, F-10260 Saint-Parres-lès-Vaudes.

Verantwoordelijke uitgever : A. Van der Schraelen, Driesheide 45, B-2980 Zoersel.

Abonnement : € 10. Steunabonnement : vanaf € 15. Buitenland : € 12.

Rekening 000-3302057-80. IBAN : BE47 000 3302057 80. BIC : BPOTBEB1.

Internet : <http://nl.crc-resurrection.org/> – E-mail : hij.is.verrezen@gmail.com